

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. Бекетова

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.М. Бабаєв

2014 р.

ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни за вибором

підготовки бакалаврів

галузі знань 0507 «Електротехніка та електромеханіка»

напряму 6.050702 – «Електромеханіка»

Стандарт чинний з дати затвердження

Харків - 2014

РОЗРОБЛЕНО: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

КАФЕДРА економічної теорії

РОЗРОБНИКИ: к.е.н., доцент кафедри Можайкіна Н.В.

Н.В. Можайкіна

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ *В.П. Решетило* (Решетило В.П)

« 26 » червня 2014 р., протокол № 10

Схвалено **випусковою** кафедрою електричного транспорту

Протокол від « *2* » *вересня* 2014 року № *2*

Завідувач випускової кафедри *В.Х. Далека* (Далека В.Х.)

Програма відповідає формі Програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ *С.В. Солнышкін* (*Солнышкін*) « *08* » *20* 2014 р.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету електричного транспорту

Голова Вченої ради *М.І. Шпіка* (Шпіка М.І.) « *5* » *29* 2014р., протокол № *2*

Цей стандарт не може бути тиражований або відтворений будь яким способом без письмової згоди ХНУМГ

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова , 2014 рік
© Н.В.Можайкіна, 2014 рік

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «**Основи економічної теорії**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 6.050702 – «Електромеханіка»

Навчальним планом передбачено професійні спрямування «Електричний транспорт», «Електричні системи і комплекси транспортних засобів», «Електромеханічні системи автоматизації та електропривод».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основоположні економічні категорії, економічні закони та принципи функціонування економічних систем, економічні відносини, господарчі механізми та дії людей, спрямовані на ефективне господарювання в умовах обмежених економічних і природних ресурсів, особливості ринкових перетворень економіки України, сучасні процеси глобалізації економічного життя людства

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
1. Історія України	Економіка підприємства електротранспорту
2. Українська та зарубіжна культура	
3. Філософія	

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (ЗМ):

ЗМ 1. Загальні основи економічного розвитку

ЗМ 2. Теоретичні основи мікроекономіки

ЗМ 3. Вступ у макроекономіку

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «**Основи економічної теорії**» є набуття майбутніми фахівцями глибоких економічних знань, формування у них нового економічного мислення, адекватного ринковим відносинам; формування навичок аналізувати реальні економічні процеси і приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «**Основи економічної теорії**» є отримання навичок загального аналізу основних економічних подій в своїй країні та за її межами, знаходження й використання інформації, необхідної для орієнтування в основних поточних проблемах економіки

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: засади загального аналізу основних економічних подій в своїй країні та за її межами; науково аналізувати соціальні та економічні проблеми та процеси; володіти знаннями основ виробничих відносин та принципами управління з урахуванням технічних, фінансових та людських чинників; знати необхідність макропропорцій та їх особливості, ситуації на макроекономічному рівні, сутність фіскальної та грошово-кредитної, соціальної та інвестиційної політики.

вміти:

- за результатами аналізу економічних показників діяльності підприємства, використовуючи моделі поведінки виробника прогнозувати оптимальні витрати на виробництві та максимальні прибутки за короткотерміновий та дотерміновий періоди; визначати ціну та обсяг виробництва в умовах конкуренції;

- за результатами аналізу законодавчих та нормативних актів України, використовуючи макроекономічні моделі, за допомогою співставлення та порівняння приймати професійні рішення, адекватні державній економічній політиці;
- на основі аналізу потреб та сімейного бюджету господарств використовуючи моделі поведінки споживача, здійснювати прогноз максимізації загальної корисності та платоспроможності домашнього господарства за фактичних бюджетних обмежень.
- на основі аналізу наявних споживчих благ, використовуючи класифікаційні ознаки, класифікувати та визначати потреби суспільства;
- на основі співвідношення механізмів державного та ринкового регулювання, державної та приватної власності, використовуючи класифікаційні ознаки, класифікувати та визначати типи економічних систем.
- на основі аналізу макроекономічних показників, використовуючи моделі загальної економічної рівноваги, здійснювати прогноз можливих наслідків порушення макроекономічної рівноваги та їх впливу на поведінку економічних суб'єктів;
- на основі аналізу показників світових ринків зовнішньоекономічної діяльності, використовуючи моделі абсолютних, відносних та конкурентних переваг, визначити систему можливих конкурентних переваг і пріоритетів розвитку національної економіки.

мати компетентності:

- здатність за допомогою загальнонаукових та спеціальних економічних методів здійснювати аналіз економічних явищ та подій на мікро- та макроекономічних рівнях дослідження;
- здатність розраховувати основні економічні показники, що оцінюють ефективність виробництва;
- здатність моделювання оптиміальних шляхів використання обмежених економічних ресурсів підприємства;
- здатність будувати розгорнену, доказову відповідь на проблемні питання, що розкривають знання та розуміння основ економічної теорії.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **108** годин(и) **3** кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи економічного розвитку

Тема 1.1. Предмет економічної науки. Основи економічного аналізу. Основні економічні школи.

Виникнення та розвиток економічної науки. Визначення предмета економічної теорії. Мета та функції економічної теорії. Основні проблеми економічної теорії та практики. Потреби. Крива виробничих можливостей. Економічна теорія в системі наук. Види економічних наук. Методи економічної теорії, економічні закони та категорії. Позитивний та нормативний аналіз. Рівні аналізу економіки. Макроекономіка. Мікроекономіка. Основні економічні школи і течії. Економічна думка в Україні.

Тема 1.2. Економічні системи. Основні поняття власності.

Економічна система: поняття, основні типи. Особливості переходу від директивно-планової до ринкової економіки. Формування економічної системи України. Поняття власності. Типи, форми та види власності. Власність у системі економічних відносин. Суб'єкти власності. Еволюція відносин власності. Власність та її роль в економічному розвитку. Відносини власності в Україні. Роздержавлення і приватизація.

Тема 1.3. Суспільне виробництво

Суспільне виробництво. Фази суспільного виробництва: виробництво, розподіл, обмін, споживання. Матеріальне і нематеріальне виробництво. Основні чинники виробництва, їх

взаємодія, продукт виробництва. Ефективність виробництва та її показники. Економічні потреби і інтереси суспільства. Взаємозв'язок потреб та інтересів. Економічний розвиток суспільства. Матеріальні, соціальні і духовні чинники економічного прогресу. Типи відтворення та економічний ріст.

Тема 1.4. **Основи обміну**

Форми суспільного виробництва: натуральне і товарне виробництво, їх розвиток, поєднання, взаємодоповненість. Еволюція товарного виробництва, сутність та основні ознаки. Економічні умови товарного виробництва. Суспільний поділ праці як загальна економічна основа виробництва. Товар і його властивості. Вартість товару. Закон вартості. Ціна як інструмент збалансування споживної вартості товару. Виникнення, суть і функції грошей.

Тема 1.5. **Функціонування конкурентного ринку**

Сутність і функції ринку, структура та інфраструктура ринку. Суб'єкти та об'єкти ринку. Елементи ринкового механізму. Основні закони ринку. Ринковий механізм організації суспільного виробництва

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи мікроекономіки

Тема 2.1. **Попит, споживчий вибір, витрати та пропозиція.**

Попит: поняття, крива, закон та фактори попиту. Еластичність попиту. Пропозиція: поняття, крива, закон та фактори пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова рівновага, проблеми її сталості. Теорія споживчого вибору. Раціональний споживчий вибір, підходи до його визначення

Тема 2.2. **Фірма та форми конкуренції**

Фірма в умовах ринку. Фонди підприємства та їх обіг. Фактори виробництва. Витрати виробництва, прибуток фірми, норма прибутку та фактори, що впливають на їх величини. Ціноутворення на підприємстві. Виробнича функція, її ізокванта та ізокоста. Конкуренція та її значення. Форми конкуренції і формування ринкової вартості.

Тема 2.3. **Структура бізнесу, регулювання та дерегулювання.**

Форми організації підприємств. Зміст, функції та роль управління в розвитку економіки. Поняття менеджменту та маркетингу. Регулюючі функції уряду. Регулювання соціальних відношень. Механізм регулювання та складові його елементи. Об'єкти та суб'єкти регулювання, цілі, методи і форми. Механізм ринкових перетворень.

Тема 2.4. **Факторні ринки та розподіл прибутку**

Ринок труда та заробітна плата. Поняття о капіталі та його структурі. Ринок оборотного капіталу. Ринок основного капіталу. Поняття о проценті як доході фактора капітал. Земля як фактор виробництва. Земельна рента.

Змістовий модуль 3. Вступ у макроекономіку

Тема 3.1. **Основи державного сектора. Національний прибуток. Сукупні затрати**

Держава як господарючий і регулюючий суб'єкт ринкової економіки. Державний сектор ринкового господарства. Об'єкти державної власності. Суспільні товари. Критерії віднесення об'єкта к державному сектору. Основні макроекономічні показники: національний об'єм виробництва, процентна ставка, зайнятість. Показники валового національного продукту.

Тема 3.2. **Циклічність економічного розвитку. Класифікація економічних циклів**

Економічна динаміка: економічний ріст, його типи та фактори. Циклічний характер розвитку економіки. Економічний цикл та його фази.

Тема 3.3. **Макроекономічна нестабільність. Проблеми інфляції та безробіття**

Зайнятість, її форми. Безробіття: види, показники та соціальні наслідки. Інфляція: сутність причини, види, вимір та соціально-економічні наслідки. Крива Філіпа.

Тема 3.4. **Попит, пропозиція, ціновий рівень, фіскальна політика**

Макроекономічний аналіз: сукупний попит та його регулювання; сукупна пропозиція та її динаміка. Макроекономічна рівновага. Фіскальна політика та її види. Державний бюджет, його структура та види. Бюджетний дефіцит і державний борг.

Тема 3.5. Кредитна система. Гроші, грошовий обіг і грошова політика

Закон грошового обігу. Теорії інфляції. Грошово-кредитна політика держави, її види. Економічні, політичні та фінансові методи стабілізації грошового обігу.

Тема 3.6. Світова економіка та економічний ріст

Світова економіка: еволюція і фактори розвитку. Форми міжнародних економічних відносин. Інтернаціональний характер світового ринкового господарства. Інтернаціоналізація виробництва і капіталу. Транснаціоналізація і інтеграція. Лібералізація сфери зовнішньоекономічних відносин України як основа її інтеграції в світове господарство.

3. Рекомендована література

1. Економічна теорія: політекономія / За ред. В.Д. Базилевича – К.: Знання-Прес, 2007. – 719 с.
2. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Г.Н.Климко та ін. – К.: Знання-Прес, 2002. – 615 с.
3. Політична економія: Навч. посібник / за ред. К.Т. Кривенка.-К.: КНЕУ, 2005.-508с.
4. Мікроекономіка: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677с. – (Класичний університетський підручник)
5. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 851с. – (Класичний університетський підручник).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

5. Засоби діагностики успішності навчання поточні та підсумкові тестові завдання, комплекти тестових завдань для модульних робіт, індивідуальні завдання, теми для контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання).

АНОТАЦІЯ Економічна теорія

Мета вивчення: набуття майбутніми фахівцями глибоких економічних знань, формування у них нового економічного мислення, адекватного ринковим відносинам; формування навичок аналізувати реальні економічні процеси і приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

Предмет дисципліни: основоположні економічні категорії, економічні закони та принципи функціонування економічних систем; економічні відносини, господарчі механізми та дії людей, спрямовані на ефективне господарювання в умовах обмежених економічних і природних ресурсів; особливості ринкових перетворень економіки України; сучасні процеси глобалізації економічного життя людства.

Змістові модулі: загальні основи економічного розвитку; теоретичні основи мікроекономіки; вступ у макроекономіку.

ABSTRACT (ANNOTATION)

The economic theory

Purpose of study: reception by the future experts of deep economic knowledge, formation at them the new economic thinking adequate to market relations; formation of skills to analyze real economic processes and to make of the decision in occasion of the economic problems connected with their future practical activities.

Article of discipline: basic economic categories, economic laws and principles of functioning of economic systems; economic relations, economic mechanisms and the actions of the people directed on effective managing in conditions limited economic and natural resources; features of market

transformations of economy of Ukraine; modern processes of globalization of an economic life of people.

Modules of content: the general bases of economic development; theoretical bases of microeconomics; introduction in macroeconomic.

АННОТАЦИЯ **Экономическая теория**

Цель изучения: получение будущими специалистами глубоких экономических знаний, формирование у них нового экономического мышления, адекватного рыночным отношениям; формирование навыков анализировать реальные экономические процессы и принимать решения по поводу экономических проблем, связанных с их будущей практической деятельностью.

Предмет дисциплины: основополагающие экономические категории, экономические законы и принципы функционирования экономических систем; экономические отношения, хозяйственные механизмы и действия людей, направленные на эффективное хозяйствование в условиях ограниченных экономических и природных ресурсов; особенности рыночных преобразований экономики Украины; современные процессы глобализации экономической жизни.

Модули содержания: общие основы экономического развития, теоретические основы микроэкономики, вступление в макроэкономику.